

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ПУЛЮЯ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ТА ФІНАНСІВ

БРОЗЬ КАТЕРИНА ОЛЕКСАНДРІВНА

УДК 336

**УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ НА ПІДПРИЄМСТВАХ
МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ ТА ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ
ЕФЕКТИВНОСТІ ЇХ ДІЯЛЬНОСТІ, НА ПРИКЛАДІ ТОВ «ПАНОРАМА»**

072 ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

Автореферат
дипломної роботи на здобуття освітнього ступеня «магістр»

Тернопіль 2018

Роботу виконано на кафедрі економіки та фінансів Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя Міністерства освіти і науки України

Науковий керівник: кандидат економічних наук, доцент
Винник Тетяна Михайлівна,
доцент кафедри економіки та фінансів
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя,

Рецензент: кандидат економічних наук, професор
Федорович Роман Володимирович,
Завідувач кафедри промислового маркетингу
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя,

Захист відбудеться 22 лютого 2018 р. о 10 годині на засіданні екзаменаційної комісії №55 у Тернопільському національному технічному університеті імені Івана Пулюя за адресою 46008, м. Тернопіль, вул. Білогірська, 50, навчальний корпус №10, зала засідань.

Завідувач кафедри економіки та фінансів

Панухник О. В.

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Фінансові ресурси підприємства забезпечують безперервність процесу виробництва та реалізації продукції. Загальновідомо, що розвиток підприємництва розширення його виробничих можливостей, зростання неможливим без фінансових ресурсів, які формуються з різних джерел (за рахунок власних чи залучених). При цьому важливим є оптимальне співвідношення між фінансовими ресурсами, сформованими з різних джерел. Відомо, що висока питома вага залучених ресурсів ускладнює фінансову діяльність підприємств і потребує додаткових витрат на сплату відсотків за банківські кредити, дивідендів на акції, процентів на облігації, зменшує ліквідність балансу. Це обумовлює необхідність у обґрунтуванні економічної доцільності залучення додаткових фінансових ресурсів у господарську діяльність.

Розвиток малого бізнесу суттєво впливає на структурну перебудову економіки країни, вносить вагомий вклад у збільшення загальних обсягів виробництва, роздрібного товарообігу, сприяє економії і раціональному використанню всіх ресурсів, створює сприятливе середовище для розвитку конкуренції та здійснення підприємницької діяльності. Одночасно недостатня забезпеченість малих підприємств фінансовими ресурсами супроводжується низькою ефективністю їх використання. Становище, що склалося, об'єктивно вимагає нових підходів до формування та використання фінансових ресурсів, активізації ролі фінансових інструментів в управлінні фінансовими ресурсами малих підприємств.

Тому одним із найважливіших напрямків фінансової політики цих підприємств на сучасному етапі є формування стратегії фінансових ресурсів, яка повинна бути спрямована на забезпечення зростання прибутку, мінімізацію фінансових ризиків, забезпечення необхідної ліквідності.

Важливі положення щодо управління фінансовими ресурсами малих підприємств містяться в наукових працях українських вчених О. Барановського, М. Білик, Л. Буряка, П. Буряка, О. Василика, З. Варналія, Л. Воротиної, Ю. Єханурова, В. Завгороднього, С. Покропивного та інших. Однак у роботах визнаних фахівців потребують подальшого дослідження: процес управління фінансовими ресурсами суб'єктів малого підприємництва; оптимізація складу та структури джерел формування їх фінансових ресурсів; ефективність використання фінансових ресурсів малих підприємств; практично недослідженим є процес оптимального використання інвестиційних ресурсів в контексті забезпечення розвитку підприємств, оскільки науковці здебільшого акцентують увагу на основних аспектах процесу формування.

Окреслені питання зумовили вибір теми дослідження, а також підкреслили її актуальність в сучасних умовах.

Мета і завдання дослідження. Метою магістерської роботи є комплексне дослідження теоретико-практичних основ управління фінансовими ресурсами малого підприємства та розробка науково-обґрунтованих пропозицій щодо підвищення ефективності їх формування і використання.

Для досягнення поставленої мети сформуємо наступні завдання:

- розкрити зміст сутності, визначити фактори та умови формування фінансових ресурсів в сучасних умовах;
- охарактеризувати діяльність та оцінку виробничого потенціалу досліджуваного підприємства;
- оцінити майновий стан ТОВ «Панорама»;
- проаналізувати джерела формування фінансових ресурсів;
- проаналізувати ефективність використання фінансових ресурсів;
- розглянути особливості та напрямки стимулювання фінансової діяльності: вітчизняний та зарубіжний досвід;
- встановити взаємозв'язок між фінансовим та операційним важелем та відобразити їх синергійний вплив на результати діяльності підприємства;
- визначити тип фінансової політики на ТОВ «Панорама»;
- оцінити ймовірність настання банкрутства на досліджуваному підприємстві;
- запропонувати дієві шляхи підвищення ефективності діяльності досліджуваного підприємства шляхом диверсифікації виробництва.

Об'єкт дослідження є фінансово-господарська діяльність на ТОВ «Панорама».

Предмет дослідження є процес управління фінансовими ресурсами суб'єктів малого підприємництва.

Методи дослідження. У дипломній роботі були використані такі методи дослідження: порівняння, аналізу, узагальнення, аналогії, групування, графічний метод, абстрагування, методи системного, фінансово-економічного та статистичного аналізу, методи економіко-математичного моделювання. Вихідними даними при написанні дипломної роботи магістра були Закони України, Укази Президента України, Постанови Верховної Ради України та Кабінету Міністрів України, які стосуються фінансової діяльності підприємств, статистичні дані Державного комітету статистики України, результати експертних оцінок, облікові, аналітичні і звітні дані ТОВ «Панорама».

Наукова новизна одержаних результатів полягає у такому: розкрито зміст, сутність фінансових ресурсів, а також визначено фактори та умови їх формування в сучасних умовах; охарактеризовано фінансово-господарську діяльність підприємства; оцінено майновий стан ТОВ «Панорама»; проаналізовано джерела формування фінансових ресурсів, а також окреслено ефективність їх використання; розглянуто особливості та напрями

стимулювання фінансової діяльності: вітчизняний та зарубіжний досвід; встановлено взаємозв'язок між фінансовим та операційним важелем, у тому числі показано їх синергійний вплив на результати діяльності підприємства.; визначено тип фінансової політики на ТОВ «Панорама», а також запропоновано дієві шляхи підвищення ефективності діяльності досліджуваного підприємства шляхом диверсифікації виробництва.

Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості апробації результатів магістерського дослідження ТОВ «Панорама».

Структура роботи. Дипломна робота, зміст якої викладено на 148 сторінках, складається зі вступу, шести розділів, висновків, списку використаних джерел із 77 найменувань. Робота ілюстрована 21 рисунками та містить 33 таблицю.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** розкрито актуальність теми магістерської роботи, встановлено мету та завдання, предмет та об'єкт, методи та теоретичну базу дослідження, обґрунтовано наукову новизну і практичне значення одержаних результатів.

У **першому розділі** досліджено суть фінансових ресурсів, що дозволило синтезувати основні характеристики даного терміну та обґрунтувати необхідність їх формування та ефективного використання в процесі фінансово-господарської діяльності.

Фінансові ресурси — це грошові кошти, які перебувають у розпорядженні підприємств, господарських організацій та установ. Якість використання фінансових ресурсів може бути оцінена через ефективність використання.

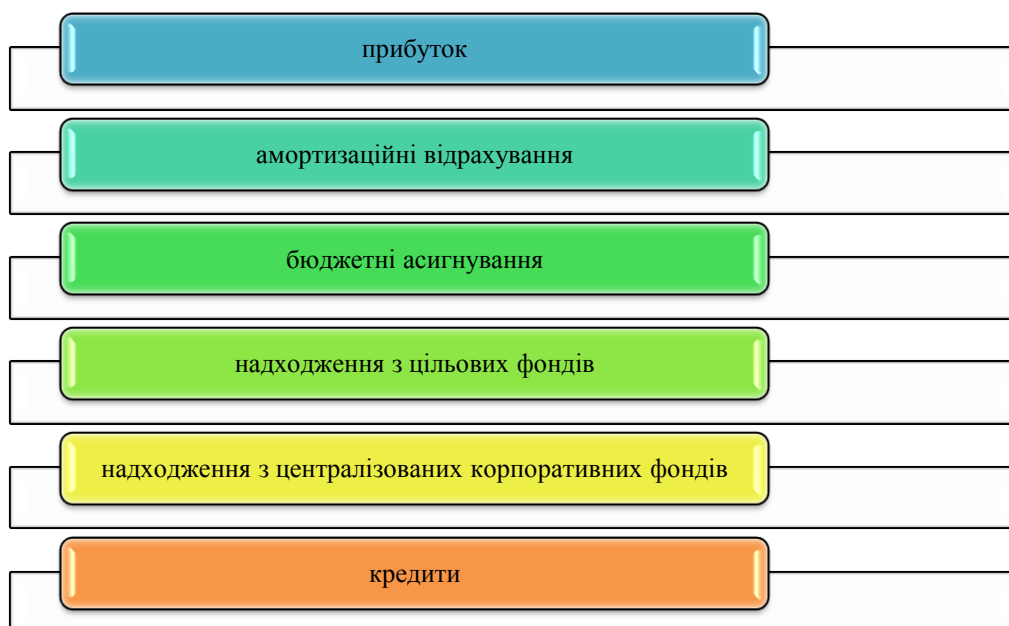

Рисунок 1 Основні складові фінансових ресурсів підприємства

Проведення аналізу власних та залучених ресурсів є необхідним для оцінки формування джерел фінансових ресурсів у сучасних умовах. На основі проведеної оцінки системи показників характеризують ефективність використання фінансових ресурсів та результативність діяльності підприємства. Оцінка ефективності використання фінансових ресурсів підприємства дозволить визначити напрями за рахунок яких можна поліпшити ці показники.

У другому розділі «Оцінка формування та використання фінансових ресурсів на ТОВ «Панорама» проаналізовано майно та джерела його утворення, а також розраховано фінансову стійкість і ліквідність підприємства.

Оскільки фінансові ресурси формуються за рахунок залучених і власних коштів, то структуру власних ресурсів ТОВ «Панорама» представимо на рис. 2.

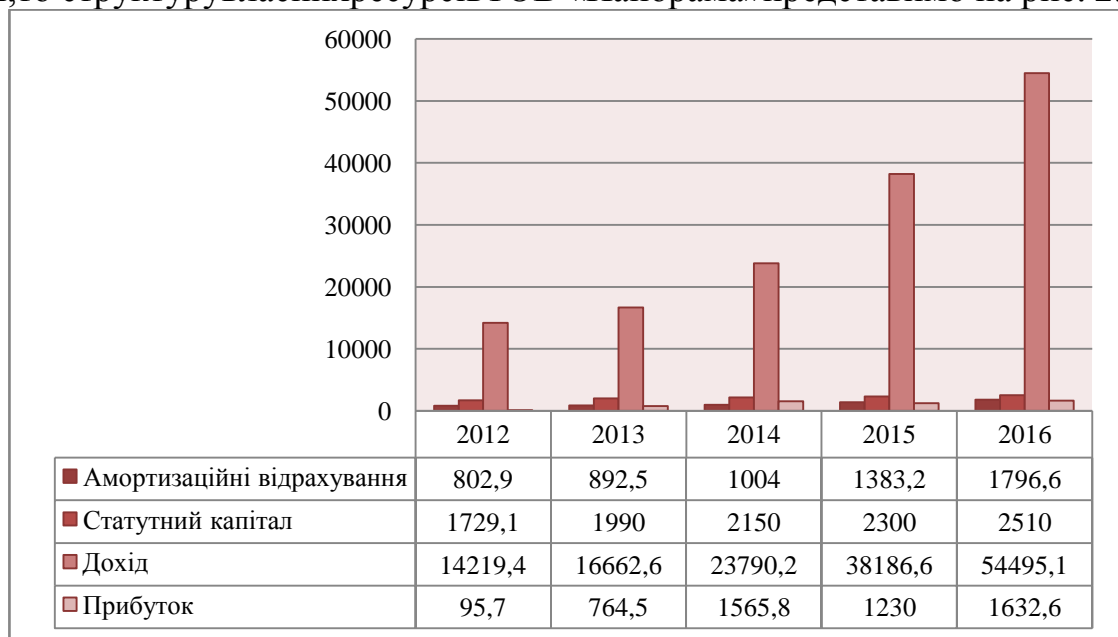

Рисунок 2. Власні фінансові ресурси ТОВ «Панорама» за період 2012- 2016 рр.

Отже, за даними рисунку 2, можна спостерігати за значним зростанням власних фінансових ресурсів ТОВ «Панорама». З 2012 року до 2016 року сума власних фінансових ресурсів зросла у 2,2 рази, що для даного підприємства є позитивним явищем, так як зростання цієї частини коштів говорить про те, що підприємство успішно функціонує забезпечуючи зростання активів та обсягів його діяльності. Зростання власних фінансових ресурсів призводить до економічного зростання самого підприємства.

У процесі діяльності підприємства фінансові ресурси поповнювалися за рахунок залучених коштів.

Проведемо аналіз залучених джерел формування фінансових ресурсів ТОВ «Панорама», які наведені на рис. 3.

Отже, на рис. 3 можна спостерігати нерівномірне зростання залучених коштів даним підприємством. Найбільше коштів, а саме 501,3 тис. грн. було залучено у 2014 р., а у 2012 р. лише 263,4 тис. грн..

Вагома частка залучених фінансових ресурсів належить короткостроковим кредитам банків. Найбільше кредитів було надано у 2016 р. у сумі 2000,00 тис. грн., а кредиту у сумі 1713,00 тис. грн. було отримано у 2015 р.. У 2012 – 2014 рр. підприємство кредитів отримувало на суму 764,7 тис. грн. Значне збільшення кредитів, які отримують підприємства характеризується тим, що ТОВ «Панорама» має потреби у великих сумах залучених коштів.

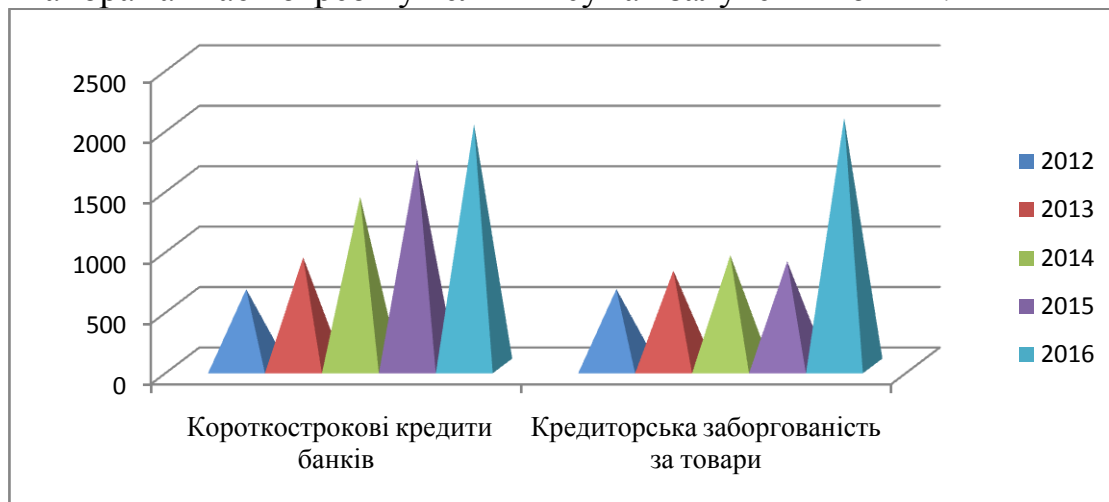

Рисунок. 3. Залучені фінансові ресурси ТОВ «Панорама» за період 2012-2016 рр.

Отже, проаналізувавши структуру фінансових ресурсів бачимо що ТОВ «Панорама» фінансує господарську діяльність за рахунок власних коштів що відповідно позитивно впливає на фінансову стійкість (фінансовий стан)

У третьому розділі «Напрямки удосконалення формування та використання фінансових ресурсів на підприємстві» розраховано оптимальну структуру капіталу за критерієм максимізації ефекту фінансового левериджу та мінімізації середньозваженої вартості капіталу. Визначено тип фінансової політики підприємства, а також розраховано імовірність настання банкрутства підприємства.

Таблиця 1

Розрахунок структури фінансових ресурсів підприємства за критерієм максимізації ефекту фінансового левериджу з урахуванням середньозваженої вартості капіталу ТОВ «Панорама», 2012-2016 рр.

Показники	2012	2013	2014	2015	2016
Власний капітал, тис.грн.	3258,9	4423,1	6188,9	6040,8	6875,9
Позиковий капітал, тис.грн.	1403,8	1845,7	3570,4	3654,5	5415,3
Середньорічна сума власного капіталу, тис.грн	271,6	368,6	515,7	503,4	572,9
Середньорічна сума позикового капіталу, тис.грн	116,9	153,8	297,5	304,5	451,2
Середньорічна сума загального капіталу, тис.грн	388,5	522,4	813,2	807,9	1024,1
Чистий прибуток, тис.грн.	95,7	764,5	1565,8	1230,0	1632,6

Питома вага власного капіталу у загальній сумі капіталу, частка од.	69,8	70,5	63,4	62,3	55,9
---	------	------	------	------	------

Продовження таблиці 1

Питома вага позикового капіталу у загальній сумі капіталу, частка од.	30,2	29,5	36,6	37,7	44,1
ROA, %	3,05	14,5	19,5	12,6	14,8
Ставка податку на прибуток, (1 – Спп), частка од	0,21	0,19	0,18	0,18	0,18
(ROA – П), %	0,79	0,81	0,82	0,82	0,82
ПК/ВК	-14,5	-3	1,3	-4,4	-9,4
Ставка відсотка за банківські кредити	0,43	0,42	0,57	0,60	0,78
ЕФЛ, %	17,6	17,5	18,2	17	1,79
Середньозважена вартість капіталу, %	-0,03	0,01	0,04	0,01	0,02
	11,97	12,05	13,90	13,65	13,94

У результаті розрахунків можемо зазначити, що найкращим варіантом співвідношення між власним і позиковим капіталом підприємства є у 2016 році, де частка власного капіталу становить 55,9%, а позикового – 44,1%. За цієї умови підприємство має найбільше значення показника плеча фінансового важеля – 78%, та високе значення середньозваженої вартості капіталу – 13,94.

Тип політики щодо фінансування активів керівництвом ТОВ «Панорама» обраний консервативний, тому що фінансування необоротних активів здійснюється за рахунок власного капіталу та частково залученого, а джерелами фінансування оборотних активів є короткострокові кредити (табл. 2).

Таблиця 2

Динаміка активів та постійних джерел їх фінансування

Рік	Необоротні активи	Оборотні активи	Власний капітал	Поточний капітал	Питома вага, %	
					НА	ОА
2012	1279,3 тис. грн.	2988,9 тис. грн.	3258,9 тис. грн.	4268,2 тис. грн.	29,9%	70,03%
2013	1540,4 тис. грн.	4728,4 тис. грн.	4423,1 тис. грн.	6268,8 тис. грн.	24,57%	75,43%
2014	2764,7 тис. грн.	6994,6 тис. грн.	6188,9 тис. грн.	9759,3 тис. грн.	28,32%	71,6%
2015	2620,6 тис. грн.	7074,7 тис. грн.	6040,8 тис. грн.	9695,3 тис. грн.	27,03%	72,9%
2016	2246,3 тис. грн.	10044,9 тис. грн.	6875,9 тис. грн.	12291,2 тис. грн.	18,27%	81,7%
Тип політики фінансування активів						
Необоротні активи			Оборотні активи		Консервативна фінансова політика	
	ВК	ДЗК	ВК	КЗК		
2012	100%	-	70%	30%		
2013	100%	-	71%	29%		
2014	85%	15%	71%	29%		
2015	88%	12%	68%	32%		
2016	77%	23%	59%	41%		

За розрахунками моделей: двохфакторна модель Альтмана, п'ятифакторна модель Альтмана, Спрінгейта і Ліса, встановлено що імовірність настання банкрутства є низькою (див. табл.3). Таким чином можемо зробити висновок, що результати оцінки з різними моделями дещо відрізняються, але в цілому характеризують фінансовий стан позитивно.

Таблиця 3

Моделі визначення банкрутства

	2012	2013	2014	2015	2016
Двохфакторна модель Альтмана	-0,85	-0,63	-0,65	-0,83	-0,74
П'ятифакторна модель Альтмана	4,96	4,62	4,2	5,32	5,25
Спрінгейта	0,69	1,31	1,61	1,31	1,25
Ліса	0,0523	0,0924	0,1017	0,1116	0,1013

Отже, за результатами проведеного дослідження фінансовий стан ТОВ «Панорами» стійки, тип фінансової політики консервативний (обережний) імовірність настання банкрутства низька.

Успеціальній частині проаналізовано оцінку фінансово-економічних показників стану галузі; охарактеризовано структуру капіталу у розвинених країнах (Німеччина, Польща); проаналізовано регіональний профіль малого та середнього підприємства Тернопільської області.

Ринок віконної продукції окреслений в Україні висококонкурентним та продовжує зростати. Усього на території України нині працюють близько 150 ліній екструзій з виробництва полівінілхлоридних профілів (у перерахунку на однопроменеві лінії). За даними Асоціації виробників профільних виробів із полімерів, ринок ПВХ-профілів в Україні за попередній період характеризується даними, наведеними у таблиці 4. Аналіз наведених у таблиці 4 даних показує, що 85-90 % ПВХ-профілю, який запропонований на ринку, є імпортованим.

Таблиця 4

Характеристика та динаміка ринку ПВХ-профілів України за період 2013-2016рр.

Виддіяльності	2013		2014		2015		2016	
	шт..	млн.	шт.	млн.	шт..	млн.	шт..	млн.
Імпорт	69,1	195	105,6	300	149,2	420	198	615
Виробництво	12,2	33	18,6	48	22,3	60	25	75
Разом	81,3	228	124,2	348	171,5	480	219,5	680

Причому обсяги поставок щорічно зростають на 20–30 % (як за даними Держкомстату, так і за оцінками операторів). Протягом тривалого періоду профіль постачається в Україну (приблизно 75%) із Західної Європи: Німеччини, Польщі, Австрії, Данії, Франції, Словаччини і навіть Литви. Є так ож певна частина поставок з Росії (рис.4).

Більшість імпортерних профілів сертифікована за національними або міжнародними нормами, вимоги яких, як підтверджують оператори, жорсткіші, ніж українських. Тому ці профілі якісніші та дорожчі. Наприклад, ціна ПВХ-профілю за 1 кг: вітчизняного – \$0,9–1,2 (залежно від продавця і покриття профілю), турецького – \$0,67–0,9, німецького – \$1,3–1,6

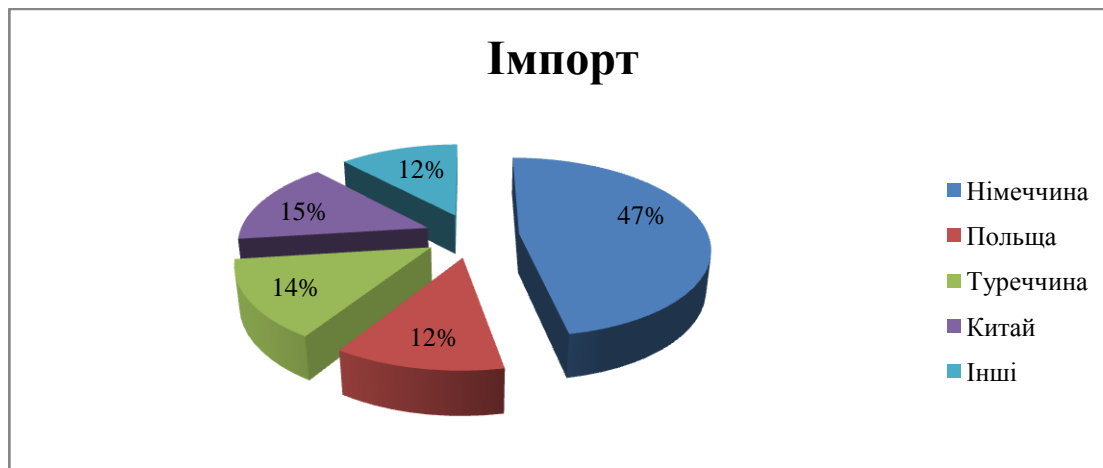

Рисунок 4. Структура імпортерних поставок ПВХ-профілів в Україну в 2016 році

Багаторічний досвід розвинених країн і країн, що динамічно розвиваються, показує високу соціально-економічну значущість малого і середнього підприємництва.

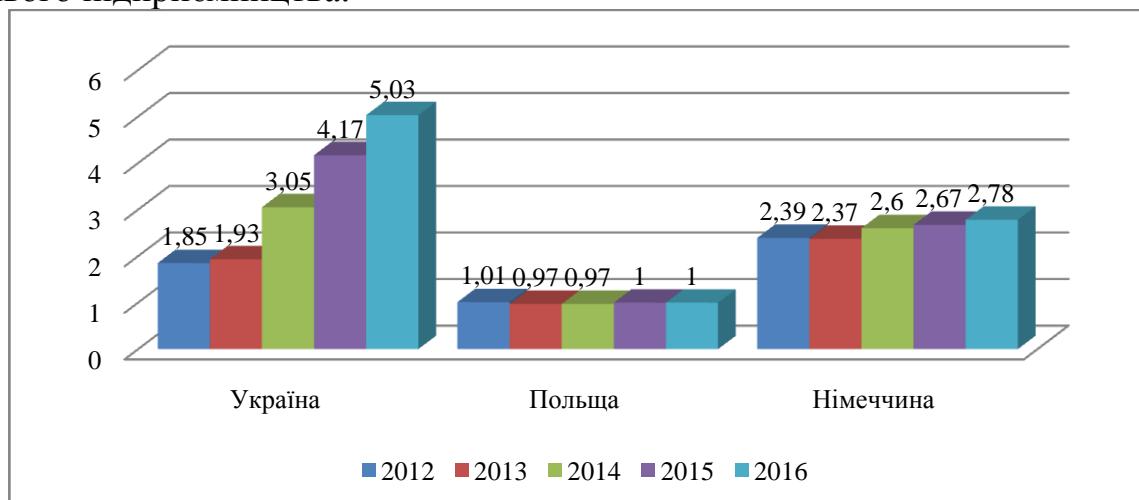

Рисунок 5. Рівень фінансового левериджу українських, польських та німецьких підприємств за період 2012-2016 (станом на кінець року)

Рівень фінансового левериджу німецьких та польських підприємств залишався стабільним протягом досліджуваного періоду, в той час як на українських підприємствах даний показник різко зріс у 2014 році через наявність непокритого збитку внаслідок погіршення економічної ситуації в країні.

На розвиток МСП Тернопільщини в 2016 році впливали загальнонаціональні політичні та економічні процеси. Зокрема,

головними перешкодами для розвитку були і є брак попиту, нестабільна політична ситуація та високі ставки податків. За підсумками 2015 року, валовий регіональний продукт (ВРП) Тернопільської області становив майже 25 тис. грн. у розрахунку на одну особу, що майже в 2 рази менше від показника по країні в цілому (46,4 тис. грн.) (див. рис. 6).

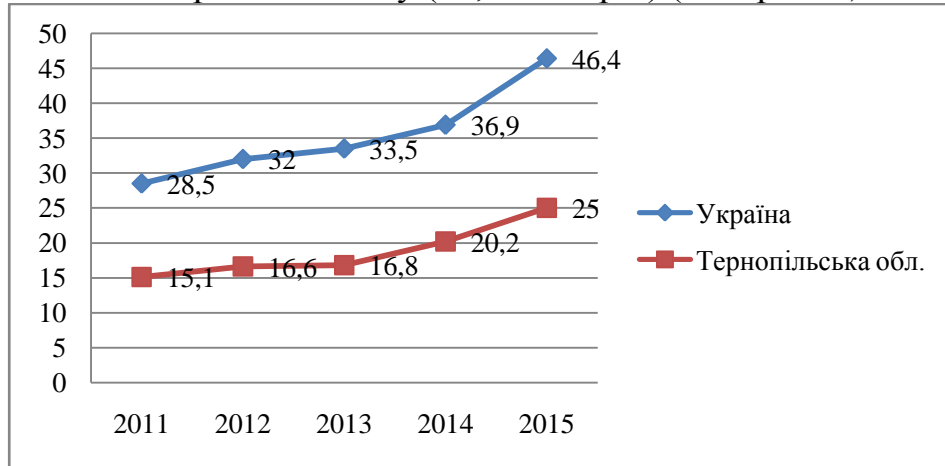

Рисунок 6. ВРП в розрахунку на 1 особу, тис. грн.

Таким чином, за розміром ВРП Тернопільщина посідає двадцять друге місце серед усіх регіонів України. Водночас, падіння ВРП області нижче ніж в цілому по Україні (-6,3% проти -9,8%).

Урозділі 5 «Обґрунтування економічної ефективності» запропоновано механізм удосконалення управління фінансовими ресурсами підприємства, зокрема шляхом оптимізації структури капіталу за допомогою фінансового левериджу. Встановлено взаємозв'язок операційного та фінансового важелів. Розроблено план з диверсифікації виробництва шляхом виробництва нового виду продукції - пластикові глухі двері, пластикові двері зі склопакетом.

Проміжним фінансовим результатом при визначенні ефекту операційного важеля є валова маржа:

Валова маржа = Виручка від реалізації - Змінні витрати,

Валова маржа = 54344,7 - 47405,3 = 6939,4 тис. грн.

Сила операційного важеля = $6939,4 / (54344,7 - 44888,3 - 47405,3) = 6939,4 / 2451,1 = 2,8$ або 28%.

Згідно наведених розрахунків, при можливому збільшенні виручки від реалізації на 10%, прибуток підприємства зросте на 28%.

Таким чином здійсимо розрахунок сукупного левериджу, ефекту операційно-фінансового левериджу:

DFL = Фінансовий леверидж * Операційний леверидж

DFL = 0,02 * 2,8 = 0,056 або 5,6%

Таким чином у разі зміни виручки на 1%, чистий прибуток зміниться на 5,6%. З метою збільшення ефективності діяльності (прибутку) пропонуємо виробництво нового виду продукції - пластикові глухі двері та двері зі склопакетом. (див табл.5)

Таблиця 5

**Прогноз продаж пластикових дверей
ТОВ «Панорама» у 2018 році, тис. грн.***

	Місяць 1	Місяць 2	Місяць 3	Місяць 4	Місяць 5	Місяць 6	Місяць 7	Місяць 8	Місяць 9	Місяць 10	Місяць 11	Місяць 12	ВСЬОГО ЗА РІК
Товар/ ПослугаПластикові двері													
Продано одиниць	20,00	28,00	30,00	30,00	50,00	55,00	40,00	50,00	55,00	60,00	50,00	40,00	508,00
Ціна за одиницю	1 800	1 800	1 800	1 800	1 800	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	23 000
Сума продажу	36 000	50 400	54 000	54 000	90 000	110000	80 000	100 000	110 000	120 000	100 000	80 000	984 400
Товар/ ПослугаПластикові двері з склопакетом													
Продано одиниць	20,00	30,00	40,00	40,00	30,00	50,00	50,00	50,00	60,00	60,00	60,00	60,00	550,00
Ціна за одиницю	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000	2 200	2 200	2 200	2 200	2 200	2 200	2 200	25 400
Сума продажу	40 000	60 000	80 000	80 000	60 000	110 000	110 000	110 000	132 000	132 000	132 000	132 000	1 178 000

Очікуємо, щов подальшому обсяг реалізації нового виду продукції залишатиметься незмінним, попри те, що ціна на продукцію ТОВ«Панорама» є доволі високою для пересічного жителя Тернополя (міста з найнижчим рівнем доходів в Україні), загрози падіння рівня продаж немає, оскільки ТОВ«Панорама» виграло тендер на реалізацію Державної програми «Теплий дім», що в свою чергу, гарантує наявність замовлень та отримання державних кредитів.

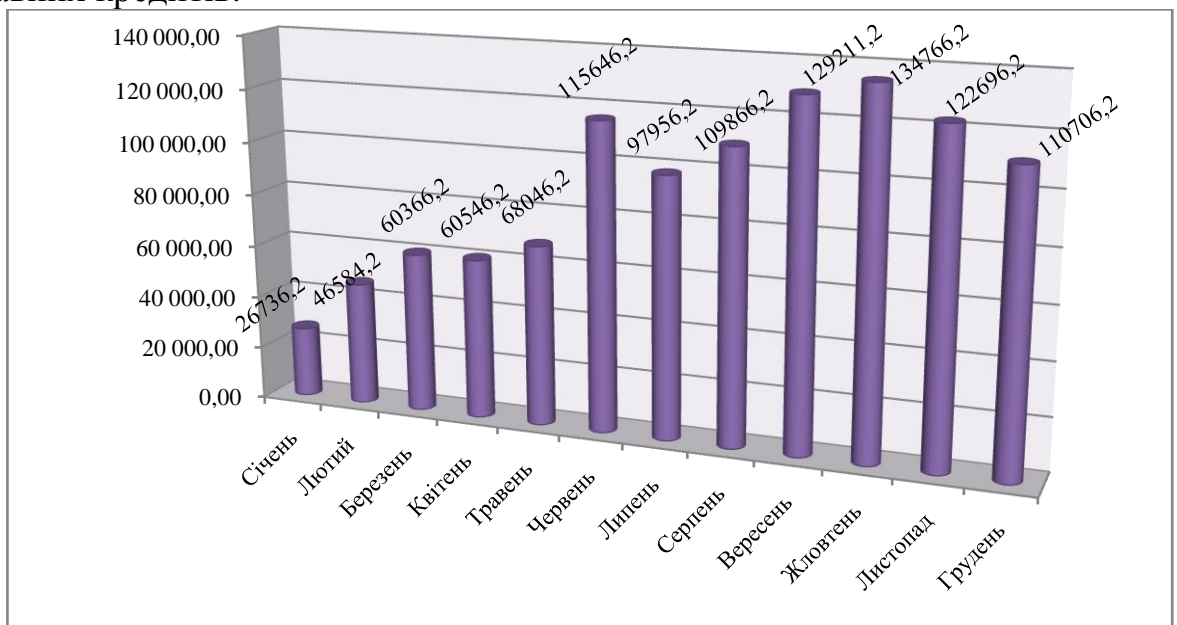

Рисунок 7. Прибуток за мінусом податку на прибуток по місяцях у 2018 році

Отже, в перший місяць реалізації нового виду продукції очікується мінімальний прибуток з поступовим нарощенням обсягів виробництва та реалізації продукції.

У частині «Охорона праці та безпека в надзвичайних ситуаціях» досліджено організацію служби охорони праці на підприємстві; оцінку можливих матеріальних втрат, застосування механізму фінансування заходів щодо попередження і ліквідації наслідків НС.

Функції служби охорони праці на ТОВ «Панорама» виконує головний інженер з охорони праці і визначення фінансування. Система управління охороною праці ТОВ «Панорама» розроблялася з урахуванням особливостей його виробничої діяльності і вписується в існуючу структуру й схему управління підприємством у цілому, де органи управління діяльністю одночасно є органами управління охорони праці. Відповідно до ст. 19 Закону України «Про охорону праці» фінансування заходів з охорони праці на досліджуваному підприємстві здійснюється роботодавцем. Щорічно на ТОВ «Панорама» виділяються кошти для фінансування заходів з охорони праці в об'ємі 0,5 % оплати праці за попередній рік.

ВИСНОВКИ

У магістерській роботі наведено теоретичне узагальнення та окреслено шляхи підвищення ефективності використання фінансових ресурсів. Проведене дослідження дозволяє зробити наступні висновки, які мають теоретичне і практичне значення.

Досліджено суть фінансових ресурсів, що дозволило синтезувати основні характеристики щодо цього поняття та обґрунтувати його як кошти, які підприємство у процесі своєї діяльності формує та використовує на певні потреби.

Проаналізовано майно та джерела його утворення, а також розраховано фінансову стійкість і ліквідність підприємства.

Розраховано оптимальну структуру капіталу за критерієм максимізації ефекту фінансового левериджу та мінімізації середньозваженої вартості капіталу. Визначено тип фінансової політики підприємства, а також розраховано імовірність настання банкрутства підприємства.

Здійснено оцінку фінансово-економічних показників стану галузі; охарактеризовано структуру капіталу у розвинених країнах (Німеччина, Польща) проаналізовано регіональний профіль малого та середнього підприємництва Тернопільської області.

Запропоновано механізм удосконалення управління фінансовими ресурсами підприємства, зокрема шляхом оптимізації структури капіталу за допомогою фінансового левериджу. Встановлено взаємозв'язок операційного та фінансового важелів та показано їх вплив на результати діяльності. Розроблено план з диверсифікації виробництва шляхом введення

нового виду продукції (пластикові глухі двері, пластикові двері зі склопакетом).

Доведено диверсифікацію виробництва (за рахунок власних фінансових ресурсів – нерозподіленого прибутку).

Досліджено організацію служби охорони праці на підприємстві; оцінено можливі матеріальні втрати, окреслено механізм фінансування заходів щодо попередження і ліквідації наслідків НС.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ АВТОРОМ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ РОБОТИ

1. Брозь К. О. Проблеми кредитування в Україні / К. О. Брозь // Матеріали X Всеукраїнської студентської науково-технічної конференції «Природничі та гуманітарні науки. Актуальні питання» (Тернопіль, 25-26 квітня 2017 р.) ; Міністерство освіти і науки України, Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя [та ін.]. – Тернопіль: ТНТУ, 2017. – С. 23-24.

2. Брозь К. О. Впровадження досягнення науково-технічного прогресу як шлях до підвищення прибутковості підприємства / К. О. Брозь // Матеріали міжнародної наукової конференції молодих учених та студентів «Філософські виміри техніки»; Міністерство освіти і науки України, Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя [та ін.]. – Тернопіль: ТНТУ, 2017. – С. 65.

АНОТАЦІЯ

Брозь К. О. Управління фінансовими ресурсами на підприємствах малого та середнього бізнесу та шляхи підвищення ефективності їх діяльності (на прикладі ТОВ «Панорама») – Рукопис

Дослідження на здобуття освітнього рівня «Магістр» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа і страхування» (за спеціалізованими програмами). – ТНТУ ім. І. Пулюя. – Тернопіль, 2018.

Об'єктом дослідження є фінансові ресурси на ТОВ «Панорама».

Мета і завдання дослідження. Метою магістерської роботи є комплексне дослідження методичних основ управління фінансовими ресурсами малого підприємства та розробка науково-обґрунтованих пропозицій щодо підвищення ефективності їх формування і використання в сучасних умовах.

У дипломній роботі були використані такі методи дослідження: порівняння, аналізу, узагальнення, аналогії, групування, графічний метод, абстрагування, методи системного, фінансово-економічного та статистичного аналізу, методи економіко-математичного моделювання.

Проаналізовано основні техніко-економічні показники діяльності підприємства. Розраховано тип фінансової політики, визначено

імовірність настання банкрутства, запропоновано дієві шляхи підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами.

Ключові слова: фінансова система, фінансові ресурси, фінанси підприємств, фінанси суб'єктів господарювання.

ANNOTATION

Broz K. O. Finance assets management at small and medium-sized enterprises and some ways of their efficiency enhancement (LLC "Panorama" as a case study) - Manuscript.

Studies for obtaining an educational level "Master" in specialty 072 "Finance, Banking and Insurance" (according to specialized programs). - TNTU them I. Puluj. - Ternopil, 2018.

The object of the research is the financial resources of "Panorama" LLC.

The purpose and tasks of the study. Master's thesis is a comprehensive study of methodological principles of management of financial resources of a small enterprise and the development of nauko-based proposals for improving the efficiency of their processing and use in a smart market economy.

In the thesis the following research methods were used: comparison, analysis, generalization, analogy, grouping, graphical method, abstracting of modeling, methods of system analysis, financial-economic and statistical analysis, system approach and methods of economical-mathematical modeling.

The main technical and economic components of the enterprise activity are analyzed. Calculated the type of financial policy, the calculation of possible bankruptcy, for 4 models.

Key words: financial system, financial resources, finances of enterprises, finances of subjects of management.